

Секція 7. Економічні й організаційні аспекти розвитку підприємств, галузей і регіонів України

Бердіна І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ

Інноваційний потенціал в Україні та її регіонах тривалий час формувався на засадах планових централізованих методів управління. При планово-адміністративній системі господарювання інноваційним процесам були властиві галузевий підхід, повна ізольованість фундаментальних, прикладних та оборонних досліджень; упередженість до зарубіжних інновацій, їхніх управлінських та організаційних форм; пріоритетний розвиток інновацій у військово-промисловому комплексі, обмежене їх використання в цивільній економіці. [1, с. 382] В умовах сучасної ринкової економіки, принципи і засоби формування інноваційної системи дістали значних змін. Даний момент обумовив необхідність удосконалення теоретичних положень і практичних інструментів управління інноваційними процесами як на рівні держави так і на рівні регіону.

Серйозні дослідження проблеми інноваційної активності підприємств, обґрунтування стратегій їх технологічного розвитку на прикладі окремих країн та регіонів знайшли своє відображення в роботах таких зарубіжних вчених, як П.Друкер, Г.Варламова, С.Ільяшенко, Б.Твіст, Б.Санто, І.Шумпетер, К.Холт, Г.Хучек, а також у працях таких вітчизняних фахівців, як О.Амоша, Р.Акбердін, А.Гальчинський, А.Власова, М.Гаман, О.Лапко, С.Покропивний, З.Румянцева, В.Семіноженко, Н.Саломатін, С.Тарасенко, С.Шапіто. Широке відображення даної проблеми знайшло в працях українських вчених: О. Амоши, Л. Безчасного, М. Долішнього, О. Лапко, І. Гришина, В. Мельника, С. Кацури, О. Одарича, А. Мазура, Б. Малицького, І. Колота, В. Чижова та інших. Проблемами інноваційного розвитку економіки як такого займаються такі вчені, як В. Александрова, Г. Андрощук, Ю. Бажал, Б. Гриньов, В. Герасимчук, Д. Данько, Л. Нейкова, Н. Тувакова, О. Носова, Д. Черваньов, А. Шпак, В. Денисюк, В. Соловійов, А. Поручник, Л. Антонюк, С. Ільяшенко та інші[4].

Оскільки інноваційний потенціал держави формується на базі інноваційних процесів, що здійснюються у регіонах, особливу увагу необхідно приділити саме аспектам створення інноваційних характеристик окремих областей. Ураховуючи реалії сучасності, інноваційний розвиток регіону схематично можна виразити як модель перспективного розвитку регіону (рис.1), що являє собою складний механізм, який постійно розвивається.

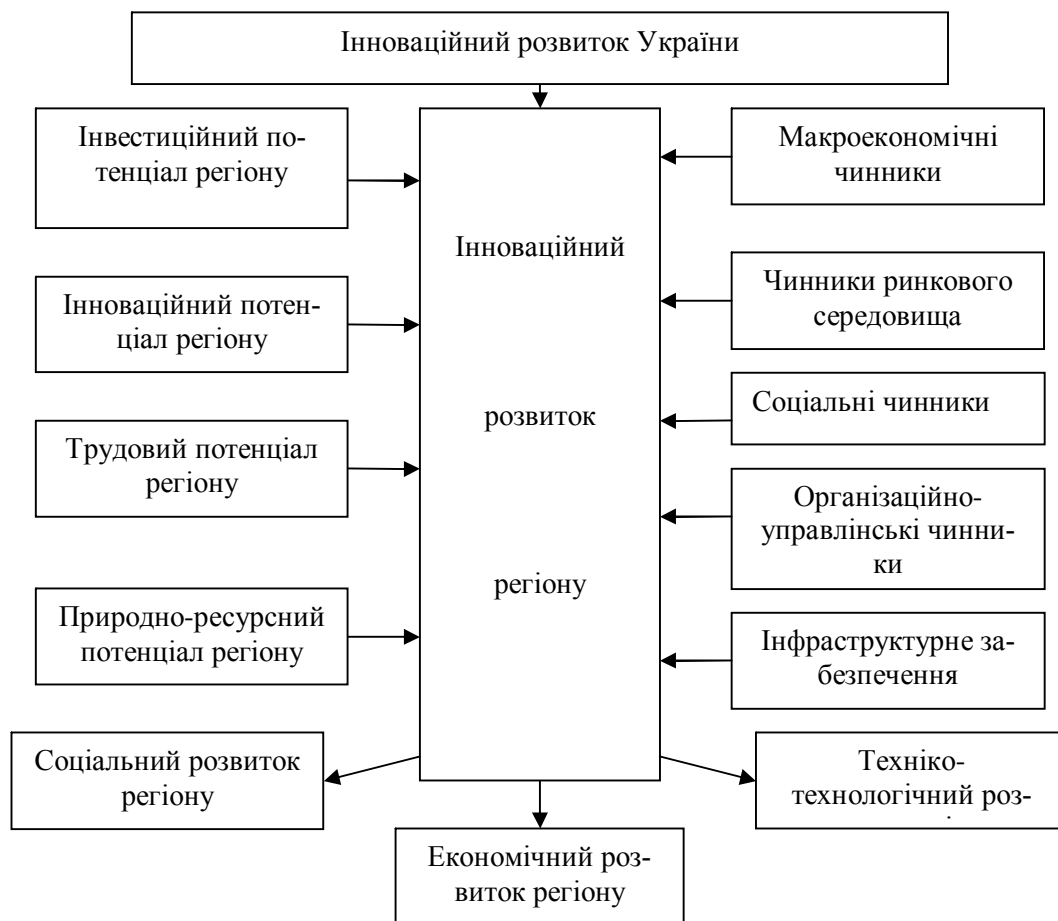

Рисунок 1. Модель інноваційного розвитку регіону [1, с.393]

Варто зазначити, що немає єдиного визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства. За трактуванням Балабанова І.Т. відзначає, що це - сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності. Для Масалова А.Л. інноваційний потенціал - це категорія особливого змісту, що включає не лише інноваційні ресурси та механізми їх використання в організаційно-господарській системі, а й активність інноваційних процесів у регіональній економіці. Верба В.А., Новиков І.В розуміють під інноваційним потенціалом сукупність інноваційних ресурсів, що перебувають у взаємозв'язку, і чинників (процедур), які створюють необхідні умови для оптимального використання таких ресурсів з метою досягнення відповідних орієнтирів інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства у цілому.

Отже інноваційний потенціал – це сукупність трудових і природних ресурсів, організаційних та інформаційних компонентів, що функціонують як єдине ціле, незважаючи на вплив зовнішнього середовища з метою вирішення завдань інноваційної діяльності.

В моделі інноваційного розвитку регіону, інноваційний потенціал регіону займає одне з головних місць. Хоча, кожна з цих складови важлива для інноваційного розвитку будь-якого регіону.

Інноваційний потенціал регіону залежить від:

- формування інноваційної інфраструктури;
- рівня кваліфікації кадрової складової;
- політичної ситуації у регіоні;
- зацікавленості влади у інноваційному розвитку регіону;
- фінансового забезпечення регіону на наукові дослідження;
- демографічної ситуації регіону;
- системи освіти підростаючого покоління.

У 2004-2005 рр. почалось стале зростання питомої ваги підприємств, що займалися інноваційною діяльністю. У січні - вересні 2006 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалося 981 підприємство, або майже кожне десяте обстежене промислове підприємство (у січні-вересні 2005 р. — 1012 підприємств, або 10,3%). [2, с. 165]

Саме тому серед регіонів більшою за середню частка інноваційне активних підприємств була у Донецькій, Дніпропетровській, Чернівецькій, Житомирській, Кіровоградській, Одеській, Івано-Франківській, Херсонській, Харківській областях та м. Києві. [2, с. 178].

Роль держави в інноваційній моделі розвитку полягає в розробці та реалізації державного стимулювання та підтримці нововведень. В Україні основними елементами цієї системи є: правова база; фіксація (законодавчо) частки національного доходу, яка має спрямовуватися на інноваційну діяльність; податкові стимули; стимулювання інноваційно-підприємницької діяльності вищих навчальних закладів України та зацікавленості вчених в інноваціях; пріоритетне ресурсне забезпечення інновацій.

Ситуація впровадження інновацій на промислових підприємствах Донецької області дуже погіршилась. Питома вага підприємств, що впроваджували інновації зменшилась на 13,5%, це майже у 3 рази. Впроваджено нових технологічних процесів у 2000 році було 158, у 2005 вже 90, а у 2009 році – 74. Освоєних інноваційних видів продукції у 2009 році було 132, так як у 2000 – 866, різниця складає 6,5 разів. Найбільша кількість нової техніки було освоєно у 2005 році, а найменша – у 2009 році. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової трохи покращилась, так як у 2007 – 2008 рр. вона складала 4,6%, а у 2009 році – 5,9%.

Інноваційні процеси в економіці викликають останнім часом посилену увагу з боку як закордонних, так і вітчизняних фахівців. Про це свідчить значна кількість наукових праць з даного питання.

За кількістю впроваджених інноваційних видів продукції регіони розподілилися таким чином: м. Київ (437 найменувань). Одеська (152), Сумська (127), Полтавська (120), Донецька (107), Харківська області (91 найменування). [5]

Важливим на сьогодні є завдання пошуку та впровадження відповідних важелів, підходів та методів сучасного розвитку регіонів, спроможних підвищити його інноваційний потенціал.

З осього вище сказаного можна зробити висновок, що основними проблемами інноваційного розвитку в Україні та її регіонах на сучасному етапі є:

- відсутність реальних механізмів об'єднання наявних ресурсів, їх концентрації на найбільш значних та перспективних напрямках розвитку;
- немає залежності між збільшенням обсягу продажу приватними компаніями і зростанням фінансування здійснюваних ними досліджень і розробок;
- інноваційна політика не має чіткої спрямованості у вирішенні конкретних економічних проблем регіонів, у їхній реструктуризації з врахуванням ринкових чинників. [3]

Для ефективного вирішення інноваційних регіональних проблем пропонується: формування організаційно-фінансових механізмів управління розвитком інноваційної діяльності; інтеграція ресурсів і інтелектуального потенціалу науки, промисловості й бізнесу для інноваційної діяльності; створення міжрегіонального ринку інновацій із залученням інвестицій; мотивація інноваційної діяльності в різних галузях економіки.

Література

1. Регіональне управління: інноваційний підхід: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Бутко М.П., Зеленська О.О., Зеленський С.М. та ін.; за заг. ред. д.е.н. Бутка М.П.- Знання України, 2006. – 560 с. – Бібліографія: с. 528 -554.
2. Матросова Л.М. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційними процесами у промисловості: Монографія. – Луганськ: СУДУ, 2000. – 462 с.
3. www.rusnauka.com
4. www.lib.ua-ru
5. www.proinform.com

Белоусова С.О.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вугільна промисловість є однією з базових галузей народного господарства і від її ефективної роботи залежить стан роботи паливно-енергетичного комплексу, металургійної промисловості, підприємств комунального госпо-